

Revizija britske politike glede kontrole Nemčije

Ustanovitev enotnega
ekonomskega sistema
v okupacijskih conah

APORI ZA DOSEGO
SPORAZUMA

Berlin, 18. jul.—Besednik brit-
ne vojske vlade je na sestani-
s časniki naznanil revizi-
politike glede kontrole Nem-
kar naj bi omogočilo usta-
notnega ekonomskega
tema v štirih okupacijskih
nah. Prvi korak v tej smeri
povečanje industrijske pro-
vije v britski coni, da se
davnico breme. Velika
ranja bo potrošila manj de-
na za vzdrževanje življenske-
standarda prebivalcev v svo-
okupacijski coni.

Drugi korak predvideva zni-
žanje pošiljanja premoga iz Po-
v druge okupacijske cone
ovbojene države. Nemške
ustrije bodo dobile več pre-
ga, da bodo lahko povečale
produkcijo.

Besednik vojske vlade je na-
mel, da je revizija politike za-
nega značaja. Nemški rudar-
v Porurju bodo dobili večje
merke živil, kakor tudi delav-
ki so uposleni v jeklarski in-
ustriji, da se poveča produkci-
Besednik je dejal, da brit-
načrt predvideva konsolida-
nemskih provinc v okupa-
cijski coni in formiranje novega
ministrskega ustroja.

London, 18. jul.—Iz zanesljivih
w se doznavajo, da je Velika
anija poslala note Ameriki,
niji in Franciji z obvestilom,
je njen cilj še vedno usta-
notnega ekonomskega
tema in centralne administrac-
je vse štiri okupacijske co-
v Nemčiji.

Odkar se je Ernest Bevin vrnil
London s konference zunanjih
ministrov v Parizu, so v teku
ključne okupacijske krizi. Člani
delavske vlade premierja Attlee-
so zavzeli stališče, da so po-
stena pogajanja z ameriškim
tavnim tajnikom, ki naj bi
ogotila dosego sporazuma
med štirimi velesilami glede iz-
tjenja dogovorov, ki so bili
sklenjeni v Potsdamu.

Poročila iz britskega zunanje-
urada pravijo, da se britski
ameriki večaki posvetujejo
nahrnih glede poglabitve ko-
racije med okupacijskimi co-
mi. Vprašanje je, kakšno sta-
se bosta zavzeli Rusija in
Francija. Če se bosta izrekli
proti britskemu programu, bo
nala Attleejeva vlada skleniti
paratne dogovore z Ameriko.

oljski teroristi
rabili devet židov

Varšava, Poljska, 18. jul.—
oljski teroristi so ugrabili de-
v židov v Kielcu, katere drže
talce. Preti jim smrt, ker
bilo devet teroristov, ki so se
delali pogroma proti židom,
konjenih v smrt in ustreljenih.

Grška misija na
poti v Washington

Washington, D. C., 18. jul.—
Grški departament je naznanil,
da je grška misija na poti v
Washington in da bo prišla tja
v naslednjem tednu. Člani misije
bodo razpravljali v Washingtonu
o ekonomski situaciji v Gr-
in o drugih problemih.

Ameriške čete
napadale

Tot, 18. jul.—Ameriške čete
so napadli iz za-
nemški vojaški avtomobil
na poti med Gorico in Trstom.

Kongresnik May zahteval denar

Njegova tajnica za-
slišana pred odsekom

Washington, D. C., 18. jul.—
Eleanor L. Hall, tajnica kon-
gresnika Hayja, demokrata iz
Kentuckyja in načelnika odseka
za vojaške zadeve, je izjavila
pred senatnim odsekom, ki pre-
iskuje škandal o oddajanju kon-
traktov trem illinoiskim kompa-
nijam, da je slišala telefonski
razgovor med kongresnikom in
uradom municijskega imperija,
kateremu načeljuje brata Harry
in Murray Garsson.

May je vprašal, kdaj bo dobil
\$3000 in dobil je odgovor, da mu
bo denar izročen v dveh ali treh
dneh. Hall je rekla, da ne ve,
ali je May dobil denar ali ne.

Illinoiske kompanije so dobi-
le kontrakte od vojnega depart-
menta v vsoti \$78,000,000. Sen-
natnemu odseku, čigar načelnik
je senator Mead, demokrat iz
New Yorka, je bila predložena
evidenca, da so kompanije nare-
dile profit \$8,696,344 v juniju
preteklega leta.

V škandal je zapleten tudi se-
nator Barkley, vodja demokrati-
ske večine v višji kongresni
zbornici. Njegov sin David je
bil na plačilni listi illinoiskih
kompanij. Resigniral je tik
pred javnim zaslišanjem senat-
nega odseka.

Hall je izjavila, da so genera-
li dobivali darila za svoje žene
od Garssonovih interesov. Kon-
gresnik May je izsilil premosti-
teve generala Paula X. Englisha
iz Washingtona v Omaha, Neb.,
ker se ni strinjal z njim glede
oddajanja kontraktov Garsson-
vim kompanijam.

Louis Sarelais, upravitelj ura-
da Garssonovih kompanij v
Washingtonu, je dejal pred se-
natnim odsekom, da mu je May
izposloval odpust iz armade po
šestmesečni službi.

Ruski častnik Redin oproščen

Obtožen je bil špio-
naže proti Ameriki

Seattle, Wash., 18. jul.—Ruski
mornarični častnik Nikolaj G.
Redin je bil oproščen na obrav-
navi pred federalnim sodiščem.
Porotniki so podali izrek, da ni
kriv špionaže proti Ameriki, kar
mu je očitala obtožnica. Obrav-
nava je trajala 23 dni.

Redin je bil aretiran v Port-
landu, Ore., v marcu po fede-
ralnih detektivih. Obtožen je
bil, da je skušal dobiti informac-
cije o konstrukciji ameriškega
rušilca Yellowstone. Tožitelj-
stvo ni predložilo zadostnih do-
kazov proti obtoženci. Njegov
obrambo je financiral ruski
konzulat v San Franciscu.

Redin se je zahvalil porotni-
kom, ki so ga spoznali za ne-
krivega, kakor tudi sodniku
Lloyd Blacku, ki je predsedo-
val obravnavi. "Zahvaljujem se
vam za pravično obravnavo," je
dejal. "Uverjen sem, da bo pri-
jateljstvo med vašo in mojo de-
želo še nadalje obstajalo."

Voznik avtomobila je bil ustre-
ljen, dva vojaka pa ranjena.
General Bryant E. Moore, po-
veljnik ameriške divizije v Go-
rici, je dejal, da iskanje doslej
ni prineslo nobenega rezultata.

Britske pekarske firme se upirajo

Opozicija proti delit-
vi kruha v odmerkih

London, 18. jul.—Organizacije
pekarskih firm so v revolti pro-
ti odloku delavske vlade glede
odmerjanja kruha. Sklicale so
protestne shode v več mestih.
Odlok bo stopil v veljavo pri-
hodnji ponedeljek.

Odpor pekarskih firm proti
delitvi kruha v odmerkih je te-
žak politični udarec delavski
vladi. Reprezentanti firm so iz-
javili, da se ne bodo pokorili
odloku.

Možnost je, da bo odpor po-
vzročil resno politično krizo.
Organizacija reprezentira čez
12,000 pekarskih firm. Te so za-
vzele stališče, da delitev kruha
v odmerkih, prva v zgodovini
dežele, ni potrebna.

Živilski minister John Stra-
chey, ki je odredil delitev kruha
v odmerkih, je naznanil, da
se bo sestal z reprezentanti pe-
karskih firm danes. Izrekel je
upanje, da bo prišlo do kom-
promisa. Odredba določa zapor-
ne in denarne kazni za kršitelje.

Rudarski nadzorni- ki dobili pogodbo

Prva svoje vrste
v premogovni
industriji

Washington, D. C., 18. jul.—
Podadmiral Ben C. Moreell, fe-
deralni administrator premo-
govnikov, je naznanil sklenitev
pogodbe, ki krije rudarske na-
dzornike in delovodje. Pogodba
je bila sklenjena z unijo United
Clerical, Technical in Super-
visory Workers, ki je podružni-
ca rudarske unije UMW, ka-
tere predsednik je John L. Lew-
is. Ta je prva svoje vrste v
zgodovini industrije mehkega
premoga.

Dasi pogodba krije samo 136
delovodij, uposlenih v premo-
govniških Jones & Laughlin
Steel Corp. v zapadni Pennsylv-
vaniji, je kljub temu važna pri-
dobitev. Ustvarila je precedent
v dolgem konfliktu med opera-
torji in rudarsko unijo, ali se
delovodje lahko organizirajo v
uniji ali ne.

Operatorji se že leta bore pro-
ti organiziranju delovodij. Ar-
gument je, da ti predstavljajo del
uprave.

Pogodba določa zvišanje pla-
če za \$1.85 na dan. Za delo, ki
znaša več ko 40 ur v tednu, bo
do delovodje dobivali plačo in
pol. Federalni delavski odbor
je že prej odločil, da se delo-
vodje organizirajo v uniji.

Pošiljanje materiala v ameriško cono

Berlin, 18. jul.—Ameriška vo-
jaška vlada je dovolila zuna-
njim firmam in posameznikom
pošiljanje materiala v ameriško
okupacijsko cono. Produkti, iz-
delani iz materiala, so dostav-
ljeni lastnikom v tujini. V zad-
njih dneh je prišlo 50,000 ton
ameriškega bombaža v okupaci-
jsko cono.

Izkanje ameriških po- morščakov se nadaljuje

Peiping, Kitajska, 18. jul.—
Iskanje sedmih ameriških po-
morščakov, katere je grupa obo-
roženih Kitajcev ugrabila zad-
njo soboto v bližini Čingwantoa-
ja, se nadaljuje. Glasila kitaj-

Svetovna kontrola atomske energije

Mesta v nevarnosti
uničenja

Washington, D. C., 18. jul.—
Znanstvenik William Higinboth-
am je dejal, da morajo urad-
niki ameriške vlade takoj stori-
ti korake za obrambo in decen-
tralizacijo ameriških mest, ali
se izreči za svetovno kontrolo
atomske energije. Udatati se ne
smejo iluziji, da druge države
ne bodo odkrile tajnosti produk-
cije atomskih bomb.

Higinbotham je predsednik
Zveze ameriških znanstvenikov.
"Ne obotavljam se z napovedjo,
da bo vrednost stavbišč in po-
slopov v velikih ameriških me-
stih padla, ker so se ljudje že
pričeli zavedati nevarnosti," je
dejal. "Atomske bombe lahko
uničijo naša mesta. Ljudje se
bodo zarili v zemljo kot krti, če
ne bo nevarnost atomske vojne
odstranjena. Te možnosti se
morajo zavedati vsi oni, ki mi-
slijo, da bo Amerika vedno dr-
žala tajnosti atomske energije."

V štirih letih bodo druge dr-
žave producirale atomske bom-
be, če ne bo produkcija atom-
ske energije prišla pod svetov-
no kontrolo. Mednarodni ma-
nevro za kontrolo virov materi-
ala, ki se potrebuje pri izdelo-
vanju atomskih bomb, se bodo
izjalovili. Uverjen sem, da se
iskanje uranija vrši povsod za
kulisami.

Znanstvenikom je jasno, da
mora biti glavni cilj komisije za
atomsko energijo Združenih na-
rodov ustavitev atomske obo-
roževalne tekme. Če bo okleva-
la, bo sledila katastrofa.

Higinbotham je dejal, da je
načrt, ki sta ga sestavila Ache-
son in Lillenthal, največje upa-
nje za učinkovito svetovno kon-
trollo atomske energije. Ta ka-
že človeštvu pot v blaginjo, ne
v uničenje.

Svet zabredel v nevarno dobo

Vatikan vidi močan
steber v Ameriki

Rim, 18. jul.—Po mnenju ka-
toliške cerkve je svet zabredel
v najnevarnejšo dobo po 2000
letih zgodovine in Amerika
vsled svojih idealov in verskih
načel je edini močan steber v
majajoči se zgradbi svobode člo-
veštva. Katoliška cerkev ni pe-
simistična, temveč le alarmir-
rana.

Do tega zaključka so prišli
prelati katoliške cerkve v teku
diskuzij s papežom Pijem v pri-
vatni audijenci. Nedavno je pa-
pež sprejel grupo ameriških ča-
snikarjev in izdajateljev, pred
katerimi je izjavil, da se svet
nahaja v močvirju nečloveškega
trpljenja in nepravčnosti. Sve-
tovni problemi so zapleteni in
tragični.

Glavni vzrok za vse to je po
mnenju Vatikana sovjetska Ru-
sija, ker propagira ideje in dok-
trine, ki so nasprotne krščan-
stvu. Komunistem in krščan-
stvu se ne ujemata in ne mo-
rete živeti skupno na svetu. Ka-
toliška cerkev se mora zdati v
glavnem zanašati na Ameriko.

Ruski agenti zarušili Kanado

Ottawa, Kanada, 18. jul.—
Premier King je naznanil v pa-
lamentu, da je enajst ruskih
agentov zapustilo Kanado. Ti
so bili uslužbenci v sovjetskem
poslaništvu. Poročilo, katero je
objavila vladna preiskovalna
komisija, je trdilo, da so bili
agenci zapleteni v špionažo pro-
ti Kanadi.

ake centralne vlade trdijo, da so
pomorščake ugrabili kitajski ko-
munisti.

ZASTOR ZAKRIVA BRITSKE AKCIJE, PRAVI PRAVDA

Vojne operacije v Indo-
neziji se nadaljujejo

BRITSKE CETE SO
ŠE V GRČIJI

Moskva, 18. jul.—Pravda, gla-
silo komunistične stranke, je
obdolžila Veliko Britanijo, da je
obesila baržunast zastor, da za-
krije svoje akcije na Pacifiku in
Srednjem vzhodu, kjer ni miru
in reda, čeprav je bila vojna
končana pred enim letom. Ob-
dolžitev vsebuje članek, katerega
je spisal Boris Izakov. Ve-
lja predvsem bivšemu premier-
ju Churchillu in drugim, ki go-
vorijo o ruskem železnem zastoru
v Evropi.

Izakov pravi v članku, da se
britske vojne operacije v Indo-
neziji nadaljujejo v velikem ob-
segu. Slične operacije so v te-
ku v Palestini. Citateljem sve-
tuje, "naj dvignejo kos zastora
in pogledajo, kaj se godi za njim.
Čudni detajli se včasih pokažejo
v ozadju zastora, ki skriva Indo-
nezijo od ostalega sveta, čeprav
je zunanji minister Bevin pred
nekaj meseci izjavil, da so bile
sovražnosti zaključene."

Za britskim zastorom so člani
britske kabinetne komisije od-
potovali v Indijo. Z voditelji
indijanskih strank so razpravljali
o raznih problemih, ne pa o
glavnem — evakuaciji britske
oborožene sile iz Indije. Napori
za odpoklic britskih čet iz Egi-
pta niso prinesli nobenega rezul-
tata. Britske čete so še vedno
v Siriji in Lebanonu.

Grčija, edina balkanska dr-
žava na drugi strani britskega za-
stora, še ni pomirjena. V deželi
ni ne miru in ne reda. Velika
Britanija še vedno drži vojaške
čete v Grčiji, čeprav je dala za-
gotovilo, da bodo odpoklicane
po splošnih volitvah.

Slika ne bi bila popolna, če ne
bi vključevala stvari, ki se do-
gajajo v britski okupacijski co-
ni v Nemčiji. Sovjetski tisk je
razkril svetu, da nemška sila še
ni razorožena v britski coni. Ta
šteje najmanj 175,000 mož."

Izakov trdi v članku, da skuša
Velika Britanija rešiti svoj im-
perij s pomočjo Amerike.

Hibe ameriške vojaške vlade

Politične stranke niso
objavile programov

Moskovo, Nemčija, 18. jul.—
Hibe in pomanjkljivosti ameri-
ške vojaške vlade so odgovorne
za ekonomsko nestabilnost v po-
krajinah, ki spadajo v ameriško
okupacijsko cono, po mnenju o-
pazovalcev. Te se opazajo tudi
na političnem in vzgojnem po-
lju.

Navodila in ukrepi vojaške
vlade so konfuzni od začetka in
nasveti od članov zavezniškega
kontrolnega sveta niso izboljšali
situacije. Izraženi politični cilji
in nameni so demokratična vla-
da, kakršno ima Amerika, toda
eden pogoj take vlade mora biti
svoboda tiska. Take svobode ni,
kar priznavajo dopisniki ameri-
ških in britskih časniških agen-
tur.

Nemci ne morejo izražati svoj-
jih misli o političnih zadevah.
Celo uradni ameriške vojaške
vlade molče o teh zadevah.
Američani ne poučujejo demo-
kracije, temveč prakticirajo dik-
taturu. To se je pokazalo pri
nedavnih volitvah v ameriški
okupacijski coni.

Volitve so bile v bistvu far-
sa. Nemške stranke niso obja-
vile programov in mnogih volil-
nih uravnilnic se sploh ni
udeležilo volitev. Zavzeli so
stališče, da se situacija ne bi

Senator Wheeler poražen pri volitvah

Zmagal je proti-
kandidat Erickson

Helena, Mont., 18. jul.—Bur-
ton K. Wheeler je dokončal svo-
jo kariero kot zvezni senator.
Poražen je bil kot ponovni kan-
didat za senatorja na listi de-
mokratske stranke pri primar-
nih volitvah, ki so se vršile v
torek.

Wheeler je bil prvič izvoljen
za senatorja l. 1922. Pri vseh
poznejših volitvah je bil ponov-
no izvoljen. On je bil voditelj
grupe izolacionistov v senatu in
nasprotnik Rooseveltove admi-
nistracije. Predsednik Truman
ga je podprl v volilni kampanji,
toda je bil kljub temu poražen.

Zmagal je odesel Leif Erick-
son, Wheelerjev protikandidat.
Erickson je bil član državnega
vrhovnega sodišča.

Wheeler je v formalni izjavi
priznal poraz. "Izgubil sem
mnogo pristašev, ker nisem sle-
po sledil demokratski admini-
straciji v zadnjih letih," je de-
jal. "Žrtvovati nisem hotel svoj-
jih načel. Borbo za načela sem
smatral za svojo dolžnost, če-
prav sem naletel na opozicijo pri
voditeljih demokratske stranke.
Še vedno mislim, da je bilo mo-
je stališče pravilno."

Wheeler se je spri z Roose-
veltom l. 1937 in se postavil na
čelo opozicije proti reorganizira-
nju federalnega vrhovnega so-
dišča. Ericksona je podpiral v
volilni kampanji James Roose-
velt, sin pokojnega predsednika.

Britska delavska vlada okrcana

Nemški vojni ujetniki
so njeni sužnji

London, 18. jul.—Laborit R. R.
Stokes je napadel delavsko vla-
do premierja Attleeja in jo ob-
dolžil, da kuje profit od dela,
ki ga opravljajo nemški vojni
ujetniki, ki so v bistvu sužnji.
Profit znaša okrog \$12,000,000 na
teden.

Nemški vojni ujetniki so upo-
sleni na farmah in v industrijah.
Delodajalci plačujejo običajno
mezdo, toda ujetniki so deležni
le deset odstotkov, ostala vsota
izplačil pa gre v vojno blagajno.

"Velika Britanija se mora dr-
žati provizij ženevske konvenci-
je," je dejal Stokes. "Te dolo-
čajo med drugim, da se morajo
vojni ujetniki vrniti v svoje dr-
žave kakor hitro mogoče. Ve-
lika Britanija drži pol milijona
nemških ujetnikov, kar se bo
lahko maščevalo nad njo v bo-
dočnosti. Sram me je, ker je
delavska vlada proti repatriaciji
ujetnikov."

Stokesu je odgovoril F. J. Bel-
lenger, tajnik vojnega minist-
stva. Dejal je, da ministrstvo
ne določa smernic in je le zaščit-
nik vojnih ujetnikov. Trditve,
da vlada grmadi ogromne profi-
te od dela vojnih ujetnikov, je
pretirana.

Bellenger je dostavil, da bo
2000 nemških vojnih ujetnikov
poslanih domov v juliju.

Eksplozije bomb v Aleksandriji

Aleksandrija, Egipt, 18. jul.—
Tri bombe so bile vržene pred
poslopje, v katerem je glavni
stan poveljstva britske vojaške
posadke v Aleksandriji. Naj-
manj 45 britskih vojakov je bilo
ranjenih, štirje resno. Predse-
dnik egiptске vlade Ismail Sidky
je razpisal nagrado za prijetje
onih, ki so vrgli bombe.

dosti spremenila, ker smernice
narekujejo uradniki vojaške
vlade.

Zavezniški kontrolni svet je
odredil odsolitev vseh nemških
učiteljev, ki se ne strinjajo z
obliko demokracije, kakršno
propagira ameriška vojaška vla-
da.

KRITIKA AMERI- ŠKE POLITIKE NA KITAJSKEM

Kongresnik Mundt ob-
sodil oboroževanje
Kaišekove armade

CIVILNA VOJNA SE
NADALJUJE

Washington, D. C., 18. jul.—
V obeh kongresnih zbornicah se
oglašajo kritiki ameriške politi-
ke na Kitajskem, kjer so ameri-
ške oborožene sile zapletene v
konflikt med centralno vlado
generalisima Kaišeka in komu-
nisti. Kritiki hočejo vedeti, kaj
je namen ameriške politike na
Kitajskem in kaj ameriške čete
delajo tamka.

Kongresnik Mundt, republi-
kaneec iz Severne Dakote, je ob-
sodil predlog, naj Amerika obo-
rožuje in vežba Kaišekovo ar-
mado. "Izgleda, da Trumanova
administracija podpira gibanje,
da se mir vzdržuje s silo name-
sto na podlagi mednarodne ko-
operacije," je dejal. "Amerika
ne bi smela zalagati države, ki
je v sferi ruskega vpliva, z oro-
žjem. Kaj bi rekli mi, ako bi Ru-
sija pošiljala orožje državam v
Južni in Centralni Ameriki, ki
spadajo v sfero našega vpliva?"

Mundt je član kongresnega
odseka za zunanje zadeve. Ka-
kor drugi kongresniki, tako tudi
on dvomi v pravilnost politike
Trumanove administracije na
Kitajskem.

Smernice, katere izvajajo ame-
riški diplomati in vojaški po-
veljniki na Kitajskem, je poja-
nil Truman v deklaraciji 15. de-
cembra preteklega leta. "Ko Ki-
tajska koraka v smeri miru in
enotnosti," je rekel Truman, "je
Amerika pripravljena pomagati
centralni vladi pri rehabilitaciji
dežele, izboljšanju agrarne in in-
dustrijske ekonomije in v formi-
ranju vojaške organizacije, ki bo
zmožna za prevzete odgovorno-
sti za vzdrževanje miru in reda."

General Marshall, ki je mislil,
da je kot posebni Trumanov od-
poslanec naredil mir med cen-
tralno vlado in komunisti, ko se
je pred nekaj meseci vrnil v
Ameriko, se je zmotil. Civilna
vojna se je obnovila v njegovi
odsotnosti. Odpotoval je na Ki-
tajsko in zdaj se spet trudi v
prizadevanjih za končanje kon-
flikta. Nobenega izgleda ni, da
bo uspel. Voditelji kitajskih ko-
munistov trdijo, da ameriške če-
te pomagajo Kaišeku pri zati-
ranju komunističnega gibanja.

Židje končali gladovno stavko

Oklic generalne
stavke v Palestini

Jerusalem, Palestina, 18. ju-
—Čez 2000 interniranih židov je
končalo gladovno stavko, v ka-
tero so šli v znak protesta pro-
ti britskim avtoritetam, ki so
odredile aretacijo voditeljev ži-
dovskih organizacij. Jutri bo
oklicana generalna stavka v Pa-
lestini.

Britske avtoritete so naznani-
le, da židovski interniranci so
vztrajali v gladovni stavki 53
ur. Končali so jo na apel mi-
sije židovskih voditeljev, kateri
so jih obiskali.

Židje so internirani v tabori-
šču pri Latrunu. Aretacija je
sledila izgredom, v katerih je
bil več ljudi ubitih in ranjenih.
Vojaske čete stražijo javna po-
slopja v vseh večjih palestin-
skih mestih.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnine za Združene države (vključno Chicago) in Kanado \$6.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in okolico
Cook Co. \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inosestavno \$9.00.Subscription rates for the United States (except Chicago) and
Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštno.Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

PRISPEVKI ZA
OTROŠKO BOLNIŠNICODe Pue, Ill.—Pazljivo čitam
dopise in razna pisma iz stare
domovine. Nekatera so zelo za-
nimiva, ki opisujejo strahotno
trpljenje, ki ga je pretrpel naš
nedolžni narod v času štiriletno
okupacije pod nemškimi, ita-
lijanskimi, in domačimi banditi.
Tudi z ženo sva že prejela mno-
go pism od mojih in njenih
sorodnikov.Prosveta bi bila prenapolnje-
na, ako bi poslala vsa ta pisma
v priročje. Žena ima namreč
štiri brate in njihove družine,
jaz pa skoraj cel ducat vseh so-
rodnikov. Poleg še živčev 82-
letne matere imam enega brata
in družino, dve sestri in njuni
družini in nečake in nečakinje
od mojih dveh umrlih sester.
Vsi prosijo: "Pomagajte nam,
pošljite denar ali oblake."Poslala sva mojim in njenim
že precej paketov in tudi vsake-
mu nekaj denarja po kablogra-
mu, katerega so prejeli v štirih
dneh. Do zdaj so prejeli tudi
en paket, za druge pa še niso
sporočili. Vsi pišejo, kako juna-
ško so se borili partizani proti
okupatorju v vseh naših krajih.
Tudi moj najmlajši brat Anton
je bil pri partizanih, a je bil u-
bit od italijanske krogle dne 19.
marca 1943. Pokopan je bil ne-
kje pri Žuženberku.Nadalje mi piše moj nečak
Martin Slobko, star 39 let, iz va-
si Čresnice, da mu je žena um-
rla v nemškem ujetništvu, on pa
je prišel domov s tremi otroki,
a ni imel niti lonca, da bi vsaj
za silo kaj skuhal lačnim otro-
kom. V drugem pismu mi piše
isti nečak, da sta z mojim bra-
tom Francjem dobila od vlade
vsak enega konja in zdaj izpre-
žata, orjeta in obdelujeta zapu-
ščeno zemljo. Kakor kaže, jim
je vlada priskočila na pomoč po
svoji moči. Drugih podobnosti
ne bom opisoval, kajti Prosveti
dostikrat primanjkuje prostora
in bi bilo škoda, da bi se kdo
jezil.Poročila o prispevkih za otro-
ško bolnišnico iz raznih nase-
lin so še precej razveseljiva.
Tudi v naši naselbini sva se
spodaj podpisani in br. Ignac
Benkše podala od hiše do hiše
in sva bila skoro povsod prijaz-
no sprejeta. Vsi so prispevali
po svojih močeh. Torej za otro-
ško bolnišnico so prispevali sle-
deči posamezniki in družstva iz
De Pueja, Ill.:Društvo št. 85 Slovenske žen-
ske zveze \$16, društvo 59 SNPJ
\$10, društvo 130 ABZ \$5, torej
skupaj tri tukajšnja društva \$31.
Posamezniki: Louis Žičkar
\$10, Peter Banich \$10, Jack Vo-
zel \$10 in Ilaj Zlokas \$10, Vin-
cent Omahan \$8, John Slatner
\$8, Anton Retel in žena \$7,
Frank Kovačevich \$7, John Zu-
gich \$6.50, John Rešetič \$6,
Mary Kuchar in hčere \$6; po \$5:
Ignac Benkše, John Spolar st.,
Martin Novak in žena, Martin
Perhne, Bas Vilenek, Anna Zo-
ran in Anton Horžen.Dolje je darovala ena oseba
\$4, tri po \$3, devet po \$2, ena
\$1.50, dvanajst po \$1 in dve o-
sebi po 50c. Skupaj \$200. To
je popolna in skupna vsota od
obeh zadnjih kolekt, ki so jo
prispevali posamezniki in dru-
štva za otroško bolnišnico v Slo-
veniji, kar je precej dobro in
razveseljivo za majhno nase-
lino kot je De Pue, kjer nas živi
vseh skupaj komaj od 45 do 50
slovenskih duš.V imenu sirotin, bolnih in
izstradanih otrok prav lepa hvala
vsem darovalcem! Pokazali
ste vaša dobra in usmiljena srca
do teh nedolžnih žrtv. Ako
smo pri kolektu koga slučajno
izpustili, naj nam oprostijo...
Ke spadajo naselbine La Salle,v tem sporu šlo predvsem ali edino za to, da ne pride do Jadrana
in Sredozemlja—Rusija! Ker sta se Anglija in Amerika odločno
postavili po robu temu, zato so Slovenci tudi izgubili Trst in
Gorico.SANS in Združeni odbor sta toliko zamudila, ker nista skušala
priti do državnega departmanta takoj po nastopu Truman-Byrne-
sove administracije, čeprav bi najbrže prav nič ne opravila in bi
ameriške politike napram tržaškemu vprašanju ne spremenila niti
za las. To politiko so narekovali in jo narekujejo višji, silno močni
interesi, na katere bi niti sto deputacij kakšne majhne narodnost-
ne skupine ne imelo nobenega vpliva. Le mi bi imeli lažjo vest,
da smo storili vse v naši moči, da Slovenija ne izgubi svojih dveh
primorskih mejnikov.Oglešby in De Pue k podružnici
št. 49 SANSa v La Salle, sva
se z br. Ignacom Benkštom u-
deležila SANSove seje dne 23.
junija t. l. in izročila ves nabri-
ni denar na seji te podružnice.
Upam, da so ga skupno z na-
brano vsoto iz ostalih dveh na-
selbin, odposlali v gl. urad
SANSa, da se bo čimprej do-
seglo določeno vsoto \$150,000.
Nabiralca prispevkov sta bila
John Zugich in Ignac Benkše.
John Zugich.

IŠČE ROJAKA

Euclid, O.—Rad bi izvedel
kje se nahaja Jernej (ali Alojzij)
Aleš. Išče ga njegova sestra
Ivanka Aleš. On se je nahajal
pred 15 ali 20 leti v Clevelandu
in je bil član društva št. 5 SN-
PJ, potem pa je izginil neznano
kam. Tudi njegovi prijatelji ne
vedo zanj.Prosim v imenu njegove se-
stre, če je komu kaj znano o
njem in če je morda pristopil h
kakšnemu drugemu društvu SN-
PJ. (Ne. Meseca junija 1925 je
bil član društva št. 5 SNPJ. — Ured.) Za-
varovalnino je imel zapisano na
Ivanko Aleš, ki je edina njegova
sestra.Torej, če kdo ve kje se nahaja
omejenji rojak, naj sporoči na
moj naslov: John Verlič, 23050
Ivan ave., Euclid 17, Ohio.
John Verlič.

TO IN ONO

Bellare, O.—V tej in bližnji
okolici smo imeli zadnja dva
meseca večinoma deževno vre-
me, tako da je reka Ohio nekaj-
krat narasla do 38 čevljev nad
normalno višino. Vendar pa ni
poplavlila hiš, ne ulic in promet
se je vršil nemoteno naprej.Dne 21. junija smo slavili god-
svetega Alojzija, ki je moj pa-
tron. Ravno na dan 21. in 22.
junija je bilo precej hladno, se-
daj pa so nastali vroči dnevi in
morda bomo imeli sušo, kakor
je to že stari običaj v teh kra-
jih.Časi se spreminjajo vsepo-
vsod, bodisi v tej deželi ali v
stari domovini, ne oziraje se, ali
je dežela bogata ali revna. Po-
vsod je ravs in kavs radi mej.
Najbolj kritično vprašanje je
radi Trsta in Primorske. Edino
Rusija se zavzema za pravično
mejo med Italijo in Jugoslavijo,
medtem pa Amerika, Britanija
in Francija nastopajo proti rus-
kim zahtevam.Zavedni ameriški Jugoslavo-
ni so dovolj jasno pojasnili držav-
nemu tajniku Byrnesu, da Trst
in okolica spadata po vseh člo-
veških in božjih pravicah Jugo-
slaviji. To je še posebej pouda-
ri v pismu tudi pisatelj Louis
Adamič. Da je tržaško vpraša-
nje nevarno, je dokaz, ker sta
Amerika in Britanija poslali ne-
kaj bojnih ladij v tržaško luko.
Torej že leto dni delajo vele-
sile načrte za pravičen mir, to-
da vse kaže, da je ta še daleč
nad oblaki. Ni se še rodil člo-
vek, ki bi rekel, da je treba u-
stvariti pravični mir ljudem na
zemlji.V začetku meseca junija je Va-
tikan s papežem na čelu grmel
po radiu, da naj Italijani glasu-
jo za kraljevino, kajti drugače ne
bodo dobili svetih zakramentov
in se bodo po smrti cvrli na dnu
pekla. Toda vsi papeževi ape-
li, vsi pastirski listi, vse grožnje
s priznane niso nič pomagale.
Zmagala je večina italijanskega
treznomislega ljudstva in se
izrekla za republiko ter s tem
zadala smrtni udarec fašistični
savojski dinastiji.Kar so kralji in kraljički in
razna duhovščina sejali v drugi
svetovni vojni, to sedaj žanjejo.
Večina naroda ne verjame več
v čudeže srednjega veka in se
zaveda, da živimo v dvajsetemstoletju. Da, z združenimi mo-
mi lahko ljudstvo izvoli ljudske
kandidate v vse urade.Na koncu pa naj izrazim ob-
žalovanje, ker se radi bolezn-
nimisem mogel udeležiti pogreba
za pokojnim Josephom Snoy-
jem. Resnično, z njim je Bridge-
port in tukajšnja okolica izgu-
bila nadvse požrtovalnega de-
lavca, katerega bo težko nad-
mestiti. Družini Snoy moje glo-
bokó sožale!

Louis Pavlinich.

PROSI POMOČI

Velika stara vas, Slovenija—
Cenjeni urednik Prosvete! V
Prosveti sem čitala, da ameriški
Slovenci veliko darujejo za svo-
je sorodnike v stari domovini.
Prosim, da bi se kdo usmili tu-
di mene, kajti jaz nimam nobe-
nega sorodnika v Ameriki.Moj naslov je Pepca Rome,
Velika stara vas, št. 1, pošta
Grosuplje, Slovenija, Jugosla-
vija.
Pepca Rome.PISMO IZ IŠČE VASI
PRI IGUCleveland, O.—Prejela sem
pismo od moje sestrične Marije
Zupc, stanujoča v Iški vas pri
Igu. Pismo se glasi v izčrpu:Preljuba sestrična Ančka!—
Najprvo Ti dam vedeti, da sem
prejel Tvoj paket, za katerega
se Ti prav lepo zahvaljujem. V
njem je bilo vse, kar si navedla,
potoval pa je dva meseca in pol,
paket, ki mi ga je poslala Mary
Bolha iz Magadora, O., pa je po-
toval tri mesece.V domovini smo veliko pre-
stali. Najprvo so nas pregnali
Italijani, potem Nemci, nato pa
domači domobranci. Naj Ti
malo opišem našo družino. Mo-
ja hči se je omožila l. 1933 s so-
sedovim sinom Ulčarjem. On je
kupil nekaj domačije na Škof-
ljici. Starejši sin je šel po sve-
tu leta 1936, dočim so mlajšega,
ki je bil zelo dober in priden,
l. 1942 fašisti ustrelili. Star je
bil 31. let. Tačas sem bila sta-
ra 60 let in popolnoma sama na
gruntu. To so bile grenke ure
zame! Potem sem vzela domov
hčer in njeno družino, da smo
obdelali grunt. Ako ne bi bilo
Micke in njenega moža, ne bi
mogla rešiti živine. Mož in fant
sta odgnala konje in drugo ži-
vino v goščo, Micka in jaz pa
prsišče, tako da smo živali ote-
li pred ognjem.Dne 20. marca 1942 smo že vsi
bežali v Iško in spali smo pod
smerekami in med hojami, par-
tizani so nam pa skuhal jhu.
Ko smo se povrnili domov, so
pa prišli tanki in ponovno smo
moral rešiti živine. Obstreljavali so
nas s topovi in aeroplani. To
je bila sreča za nas, ker je de-
ževalo, kajti če bi bilo suho, bi
vsi zgoreli.V Iški ni bil nihče ubit, na
Gornjem Igu pa dosti. Potem
smo bili zopet prisiljeni bežati
in dve noči smo prespali pod
Benkotovim gričem. V meni sa-
mi luknji nas je bilo 50 oseb.
Bili smo brez hrane, zato smo
se odločili, da pridemo iz skri-
vališča, če bi nas tudi postrelili.

Anna Azman.

Drugi dan so zopet prišli tanki
in zažgali Iško vas. Medtem ko
so v drugih vasi želi pšenico,
smo pa mi po gošči begali in se
skrivali. Iška vas je kmalu po-
gorela, drugo jutro pa so pobra-
li može in fante in jih odpeljali
v Italijo. Zopet sva s hčerjo
ostali sami.Na polju se je pšenica še osi-
pavala, a Italijani nas niso pu-
stili, da bi jo poželi, rekoč, da
ne bomo pekli kruha partiza-
nom. Ljudje iz drugih vasi so
se nam pa smejali in nam pri-
voščili, češ, da smo iškavski sa-
mi vse požgali, ker je bilo iz
naše vasi 50 partizanov. Vsi so
nas zaničevali in se nismo upali
iti v cerkev, sicer pa nas je tudi
župnik zaničeval in nazival, da
smo komunisti.Končno smo le dobili dovolje-
nje, da smo smeli požeti pšenico
in sejati ajdo.V Iški smo bili šest tednov,
potem pa smo prišli domov.
Ležali smo šest tednov kar v
hlevu, ki ni imel nič strehe.
Meseca septembra smo se prese-
lili v Šalovo hišo, ki je ostala
cela. Pri nas je vse pogorelo,
hlev pa smo pokrili z deskami.
Vseeno pa smo prestali in da-
nes ne živimo več v strahu.Dne 17. maja pa so prišli do-
mobranci in že ob petih zjutraj
nas izgnali iz vasi na Ig. Gna-
li so nas kot cigane, nato pa de-
jali naj si sami preskrbimo sta-
novanja, kakor si znamo in ve-
mo. Nas so vzeli pod streho
Majnikovi (po domače Bolhovi).
Na Igu smo bili pet mesecev,
ko pa je propadla Italija, smo
šli pa domov. Iz Italije je pri-
šel tudi zet in zopet smo lahko
obdelovali polje.Križev pot pa se je zopet pri-
čel 17. aprila 1944. Pridrveli so
domobranci ali izdajalci in vzeli
hčer, njenega moža, mene pa
pretepli. Ona dva so zaprli na
Igu in ju pretepli. V treh dneh
sem sprosila za hčer, njenega
moža pa so ustrelili l. junija na
Kozlarjevem posestvu. Hčeri
ni ostali drugega kot trije o-
troci.Z menoj živi moja sestra He-
lena Skul. Ona je bila v inter-
naciji na Rabu, njen mož pa je
tam umrl, dočim so ji dva sina
ustrelili fašisti, dva sta pa parti-
zanska vojaka. Helena je sama
in ne more delati, kajti jo bolijo
noge.Prosim Te, da mi sporočiš, če
je še živ moj brat Frank Kra-
mar.Najbolj sem bila vesela čev-
ljev, kajti nisem imela kaj obu-
ti. Tukaj je vse na karte, de-
narja pa ni. Oblike bomo pre-
naredili za otroke, kajti njim
pride vse prav. Prav hvalečna
sem Ti za vse in ponosna, ker
imam tako dobre sorodnike. Se-
daj pa končam in Te lepo po-
zdravljam! Marija Zupet (Zu-
pec?).Tako mi piše moja sestrična.
Kamen se bi zjokal, ko čita o
trpljenju nedolžnega slovenske-
ga naroda, pa se ne bi človek!
Vsi moramo po svojih močeh
pomagati sorodnikom v stari
domovini.MILWAUCANI PRIDNO
ZBIRAJO ZA SKLADMLADINSKE BOLNIŠNICE
West Allis, Wis.—Na zna-
rojakom in rojakinjam v na-
vauškem okrožju, da se bo
šila redna seja podružnice
SANSa četrto nedeljo popold-
ne, 28. julija, v J. Rebrnikovi
rani, poprej Šostaričeva. U-
žite se gotovo!Nadalje naznanjam, da
kampanja za otroško bolniš-
nico v Sloveniji še vedno v te-
Prošnje smo tudi razpo-
vsem, od katerih smo imeli
slove. Prošnji se jih je od-
lo lepo število, vendar pa jih
še veliko, katere nobena st-
ne gane in jim ni mar uboga
bolna deca v ubožani in
drapani Jugoslaviji. Neka-
imajo res kaminta srca. Ko
vprašam, da bi kaj darovali,
na vse pretege izgovarjajo,
drugi strani pa se jim ne
nič škoda petaka ali več, ko
zavržejo za nič vredno stvar.Ni še dolgo časa, ko so
bevskali, da kdor ni dober A-
merikanec, ta ne more biti do-
Slovenec. Zdaj pa v zamen-
čisto vestjo zapišem, da kdor
dober Slovenec, ta tudi ni do-
Amerikanec.Sleherini, ki je prišel v to
deležo, ima gotovo še kakš-
sorodnika v Jugoslaviji in bo
ko gre za nedolžno in bolno
co, pa jim je deveta briga za
sorodnike. Vsa čast in hvala
gre vsem, ki se zavedajo in
svojih močeh delajo in pris-
vajo za svoj herojski narod!

Šele ti so dobri Amerikanci!

Sledeči so prispevali v mes-
juniju za otroško bolniš-
Jack Jakobi in žena \$100, V-
cent Pugelj in žena \$100; po
Federacija SNPJ in društvo
SNPJ; po \$10: Frank Merš-
Vinc Benko in žena, Mike P-
javorsek in žena; po \$5: An-
Ohojek in žena, Nick Luk-
Mary Musich, Mary in Fr-
Primozich, Charles Kram-
Frank Jakobi, Anna Kopa-
John Perko in ena oseba \$
Matt Radelj, član društva
SNPJ, Cudahy, Wis., je iz-
\$43. Darovali so po \$10 Fr-
Borstnar in žena, Frank Be-
in žena, Peter Zaitz in žena;
\$5: Bernice Kokal in An-
Sedušak in žena, eden \$2, e-
\$1, on sam pa je poprej da-
val \$100.Joe Radelj je izročil \$85.
rovali so: Frank Zevnik in
na \$25, društvo 686 SNPJ
John Musich in žena \$10, po
Joseph Radelj, Anton Jam-
Josephine Windishman, Wil-
Erman, Louis Zupančič, J.
Vaude Las, Alfred Bodenber-
Adolph Yersine in Frank Z.
Anna Puncer je izročila \$
Po \$25: Louis in Stefi Tes-
nik, Joe Tesovnik; Frank in
na Puncer \$20 in na polo-
sepha Turcka \$5, torej skup-
\$25. Frank Walte \$10 in Cec-
Kutnar \$5.Joseph Turck, tajnik dru-
104 SNPJ, je izročil \$605.
rovali so: Joseph in Pavlina
družba \$100, društvo 104 SNPJ
in poprej \$25. Po \$10: An-
Ujič, Frank Matkovich, Jo-
Zupan st., Joseph Mohar, An-
Demshar, Frank Kralj; Fr-
Ermenc \$50. Joe Zonar in
na \$8.Po \$5: Joseph T. Turck,
seph Kocajn, Frank Gaspa-
John Gole, Lambert Bolik,
John Trškan, Nellie Erman,
ton Eršte, Kristina Kolar, Jo-
Hrovat, Anton Koshine, Ja-
Oblak, Anton Yersine, Fran-
Puncer, Rudy Singer, An-
Gerze, Louis in Rose Pranz-
Andrew Miklaulich, Jennie E-
dre, Paul Babich, Anton E-
škar, Joseph Tomše, Julia Pe-
čič, Matt Smole, Frank Pe-
nik, Stavans Novak, Ger-
Schuster, Dragotin Beljan, Le-
Miklich in žena, John Bohte,
J. S. Stefanec, Frank Sorčić,
Podlogar in žena, Joseph
povs, Ludwig Shetina, Mi-
Chrnich, Jos. Majnarich in
na, John Ivančič, Anton Go-
čar, Frank Gnader, Frank Si-
Margareth Pintar, Anton T-
tar, Joseph Pauček, Jos-
Stropnik, Dominik Romik, Fr-
Krese, Joseph Kanfelc, Fr-
Gerzetič, Gabriel Kosmina,
(Dolje na 2. strani)Na živinski borzi v čikaških klavnicah je zopet vse živo. "Happy
days are here again," prepevajo špekulanti, ki žanjejo velike pro-
fite, ne da bi se jeli ali krmili živino. Na tem "raketu" sloni vs-
kapitalizem.

Mike Rupe je izročil \$105.
ruštvo Liliya je darovalo \$50,
ena ostalih pa bo izročil, ko
imel polno polo.
Za podružnico-56 SANSa:
Mary Musich, tajnica.

MRTVA SRCA

Povest
SPISAL DR. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

Ali naj vam še dalje govorim, knežja milost? Pri takih razmerah je dana velika naloga knezu in škofu, sedečemu na stolici sv. Maksima. Moral bi zapustiti vzvišeno svoje mesto ter iti med narod. Prijeti bi moral za prapor, kakor vojnih čet zapovednik v najvišji nevarnosti in biti prvi narodni vojak, pravi narodni vojskovodja, katerega beseda bi se čula tudi v najoddaljenem mestu. Bil bi naroda pravi oče in do neba bi ga povzdigoval rod hvaležni. Lepšega življenja, kakor bi ga imel tak knez in mož po volji božji, si misliti ne morem. In to je, kar sem vam povedati hotel!"

Zopet se zamislil vladika. Končno pa izpregovoril zaspano:
Kako pravi don Filip:

Ich liess euch bis zum Ende reden—Anders, Begreif ich wohl, als sonst in Menschenköpfen, Malt sich in diesem Kopf die Welt—

Na stečaj so mi odprta groba vrata in stolica svetega Maksima postane kmalu sirota. Kaj hočem jaz? Morda poznejših kdo, morda! Z Bogom, mladi prijatelj!

Knez pozvonil. Videti je bilo, da noče dalje govoriti. Strežaj stopi v sobo. Filip odide z globokim poklonom.

"Torej tudi mrtvo srce!" zdihne sam pri sebi.

Zunaj na koridoru so čakali gospodje. Nekateri so povpraševali Filipa, o čem je govoril s knezom in koliko časa. Ali v tistem hipu je stopil škof iz svoje sobe.

Vsi se globoko priklonijo.
"Opraviti želim kratko molitev v vaški kapeli in moja želja je, da me spremite—tu se obrne knez k staremu župniku—vi, gospod župnik Skala!"

Skala, vesel sreče svoje, naglo priskoči ter pritise svojo ustna na blesteči biser na knezovi roki. Janez Evangelist si pokrije glavo in odide v milostivem razgovoru s Skalo. Za njim odide vsa družba.

Ko so bili oddali gospodje in je Filip sam ostal na hodniku, je imel priliko čuti tale razgovor v zapuščenem obednici.

"Pij še enkrat, Lovre!" se čuje hripavi glas domačega gospodarja, "pij še enkrat, raca pijana, in veseli se z mano, da se je stvar tako dobro končala! To ti je starina, da je nimaš enake v svojih kletih, dasi imaš vina obilo!"

Glas Ernesta Malca je oznanjeval, da je mož pil nekaj čez mero.

"Le pijva ga!" se oglasi Lovre Sodar. Začuje se kup živket.

"Ali meniš, da se bodo res usedali na limonice?" vpraša Lovre tleskaje z ustni.

"Boš videl! Kakor muhe na medeno satje, če ga postaviš na sonce!" odgovori Ernest kriče. "A sedaj morava za njimi, ti suknjari so silno občutni. Še enkrat pijva!"

Zopet sta pila.

"A, da ostanesh mož beseda, Lovre!" in čulo se je, kako sta vstala tedaj ter se bližala izhodu. "Mož beseda kakor skala! Nekaj tisočakov se ti smiliti ne sme!"

"Moji tisočaki so tvoji, kakor rečem in bosta!" bleketa Lovre. A kar si obljubil, moraš tudi ti izpolniti, saj veš!"

"Aha," pravi Malec, "zanesi se name! Mesec dni ne bo preteklo in lahko se boš ženil, hihi!"

"Meta bo moja!"

"Kakor sem rekel, tvoja!"

"In basta!"

Filipa so zapuščale moči. Grozne besede so ga opalile kakor blisk, naslanjal se je k steni in nekaj trenutkov je slonel v resnici skoraj brez zavesti. Poštenjaka stopita na hodnik.

"Ta blede obraz," se zajeci Sodar, "morda je kaj slišal."

"Naj sliži," odgovori oni, "ta tako ne šteje. Ali hitiva, da jih doideva!"

Nerodno odlazita po stopnicah. Filipu se napravi tema pred pogledom in zavedel se je groznega položaja šele tedaj, ko sta bila onadva že davno oddala.

Petnajsto poglavje

Krotka je nja duša
kano golubova,
A nje ime sladko
kano med celova.
Al šta mi to hašni
dobro najugodnje,
Kad nebo in zemlja
razstavlja me od nje!
Stanko Vraz.

Filip Tekstor je sam ostal na hodniku. Ko so oddali gospodje, mu je bilo, kakor da se je probudil iz dolgega spanja. Živo čuti, da je sedaj dospel do razpota v svojem življenju in odpre se mu bodočnost suhotna in solzna! To je vedel, da tu ostati ne sme. Moral bi si izrvati srce iz svojega telesa, ako bi moral gledati, kako bosta brezsrčna starca izvrševala svoje naklepe!

Do danes se je včasih še vedno tolažil, da morda ti občutki, ki so mu živel v srcu, niso ljubezen. Ali da so samo ljubezen, kakor se ljubita brat in sestra! Zdaj je vedel, da ni tako, zdaj je vedel, da je to, kar mu je težilo že toliko časa dušo, boleča, brezupna ljubezen!

Oditi je hotel, oditi je moral! Prej pa nego je zapustil kraj, kjer mu je padlo v srce seme prve ljubezni, je moral še enkrat videti njo, katere podoba mu je tako jasno živel v duši.

Poprej jo je videl, ko je hodila po vrtu. Gre tja. Med potjo si dela sklepe, kako ji bo govoril. Kakor iskra se mu utrne sedaj v trpečem duhu sladka misel, da ji mora govoriti o svoji ljubezni ter ji povedati vse. In takoj je trdno sklenil, da ji odkrije vse, kar je nosil toliko časa skrito v sebi, da bi svet ne brusil jezikov in ne metel na čisto njeno podobo umazane svoje pozornosti. To vse ji je hotel povedati, da se vsaj v sru ne bo spominjala njega, ki se je kakor Ahasver napravljal v daljnji svet!

Da, vse ji je hotel povedati! Ponošnje je stopel nato med gredicami, kjer se je žarilo cvetje pozne pomladi. In bilo mu je, kakor da so dišave tega cvetja napolnile tudi srce njegovo, tisto ubogo srce, kjer je poganjala na kamenitih tleh nesrečna ljubezen krvavo cvetoče svoje vrhove.

(Dalje prihodnjiki)

Verujem v vstajenje

Velikonočna beseda kmetijskega strokovnjaka inš. Vinka Sedarja

V nedeljo sem v Gorice šel, v lepem sončnem jutru. Vabila me je vitka smreka, pod njo čepa viničarja. Od vseh strani jo vidiš iz doline. Pasel sem očel po njivah, rjavih, zelenih, rumenih in pisanih. V rujavih že sedi krompir. Večinoma je že v zemlji. Zelena so žitna polja in bujna. Oves, ječmen že silita iz zemlje. Olje se pretaka po rumenih njivah. Repica je v polnem cvetu. Stejem oljne njeve, ena, dve čisto blizu pod hribom, tretja, četrta tam kraj doline, peta, šesta daleč zadaj po slemenih in hribovih nizkih gričkov.

Zalostno je pisano polje: mrtva kopriva, jetičnik skušata napraviti bolj prijazne doslej je neobdelane njive. Ni jih malo. In vendar je zadnji čas, da jih plug obrne. Nove gospodarje imajo. Kaj pa vendar ti še čakajo. Zakaj se ne lotijo dela? Koruzo bodo sejali novi gospodarji, krompirja nimajo, za koruzo je pa še čas in za fižol tudi še. In še nekaj, na uho povem: nekateri še vedno ne verjamejo, da so njive njihova last; prehitro je prišlo vse skupaj, ne morejo verjeti svoji sreči. Kako bi tudi mogli? Doslej jih je usoda le tepla, dolga, dolga le-

ta so doživljali sama razočaranja. Naenkrat pa: ta njiva je tvoja, ki je včeraj še gospodarjeva bila. Kako naj se čez noč otrese vseh predsodkov in pomislekov, ko mu pa nevoščljivci od vseh strani šepeta: pazi se, da se ne bo zgodil čudež, da bodo zvezde s neba padale. Da, čudež se bo zgodil! Čim bolj lo-pato v zemljo zasadiš, te bo spreletelo od nog do glave in v srcu bo občutilo: sedaj sem pa jaz gospodar. In ko boš v jeseni požel in domov spravil, se boš razkročil in podbočil, gromaka strela, je pa le moje.

Verjemi v lastno srečo in srečen boš! Ljudje pa radi izgubljajo vero v vse ono, kar jim je zadnja leta vodilo in mikalo. Ob najmanjših zadregah obstanejo, ob najmanjših težavah omagajo. Če so to najdražji, nam najbližji, to najbolj boli. Toda v boju prekaljeni ne izgubljajo vero v vstajenje skozi trpljenje, skozi ogenj preizkušnje korakajo amelo—v lepšo bodočnost.

Verujem v vstajenje.—Kako ne bi verjel danes, ko po tolikih letih zopet korakam po tej znani stezi in se razgledujem po deželi, ki sem jo že izgubil, pa vendar zopet nazaj dobil. Proti jugu mi stari očanec zapira pogled. Kakor da mi mežika, stari kujon. Si me videl, pred leti, semkaj v vas hoditi, kaj ne? V novo obleko se odeva, nežno zeleno, pa je prešeren postal.

Kako ne bi verjel, ko me očel

bolijo od rdeče in bele barve, ki je razsuta po bregovih. Vse je v cvetju, čeprav je vse pred kratkim mrtvo bilo. Breskve, češnje, slive, hruške, jablane, vse od kraja cveti. Nekaj čudnega. Vse hkrati, kot da ni razlike med breskvino in jablano. Mar je revolucija tudi sadne plemena zadela? In splošno izenačenje.

Sadjar je očistil drevje. Le veje je marsikje pozabil spraviti iz sadovnjaka. Ven z njimi, v butare in v ogenj! Ne vem, ali revščina spremlja malomarnost ali narobe, malomarnost revščino. Kočico gledam, kraj nje nekaj sadnih dreves. V enem dnevu bi bila vsa do temelja očistena. In bi rodila najbolj potrebnemu. Toda on ždi v koči in ne vidi zaklada okoli sebe. Svojo usodo klone, drevja se ne loti. Ne veruje v lastno moč, v vstajenje ponižanih in razžaljenih. Okoli njega se nov svet rodi, krivi hrbti se ravna-jo in iztegaajo, očel se vajo v bajnem razpoloženju, on pa kot krt v luknji. Ves svet ga ne briga, kako naj se pa svet briga zanj? Ne vidi moči, ki sili vsepovsod iz prirode, ne čuti več lastne sile, ki si mu jo ubili.

Verujem v delo. Kako ne bi verjel v vstajenje skozi delo, ko gledam pred seboj kot na dani strme gorice; okopane, obrezane, privezane, kot za očet poglanske. Pri tleh že mezinice dolge mladice, na

šparopih in rezniških močno nabrekli popje. Nikjer plevela, le kolje še leži sem ter tja med redmi. Se niso bile naše gorice tako skrbno obdelane, s tako ljubeznijo negovane. Aprilsko sonce se pa pretaka skozi redi in vsesava v trsje, v popje, v mladje, da bo pozimi z vinom ogrelo srce sivem starcu. Vroče je sonce, močno bo vince. Letos bo menda vse dvakrat zrelo ali pa nikoli.

Na obžgani zid sedem, po dolini se oziram. Ob robu doline utripa železna žila tja do Trsta. Tja mi uhajajo misli. Tamkaj je naše ljudstvo odločno in verno: veruje v vstajenje svoje, ko se bo vrnilo k čredi, od katere je bilo dolga leta ločeno.

In zopet preko njiv. Smeh me posli, ko pomislim, kako nekateri strašijo s setvenim načrtom. Vse bo po načrtu: toliko boš sejal, toliko boš v hlevu redil, toliko drevaj, toliko trsov boš sadil, toliko boš požel, toliko pojedel, toliko oddal, toliko—toliko. Vraga, vse grizljaje ti bodo prešeli, v vsak kot ti bodo pogledali, vsak krep iz hleva izvlekli, vsak sod zapечатili, vsako kaško okoli obrnili. To je njihov setveni načrt, vrag ga vzemi z njimi vred! Drugi so pa tako brihtni, da bi res že najraje kar tako delali. Napak.

Setveni načrt ni gospodarski diktat, temveč zapisana, v okviru podstavljena, gospodarsko utemeljena smotrna zmogljivost našega kmetijstva. Setveni načrt ne bo predpisala oblast, niti ga ne bodo strokovnjaki za laše privlekli: pisal ga bo splošni razvoj celotnega gospodarstva v celih državi; in Slovenija je le del Jugoslavije in kmetijstvo le ena panoga gospodarstva. Setveni načrt ima le namen speljati kmetovalca na cesto, po kateri bo v bodočem gospodarskem položaju udobneje hodil. Letošnji načrt ima le namen, dvigniti naše kmetijstvo na predvojno stanje, le glede industrijskih rastlin natančno pove, koliko jih naj zasejemo, da bomo v bližnji bodočnosti laže prehranili sebe in vse ljudstvo. Kdor bo vse nje vsebejal in obsadil v približno enakem razmerju kot nekoč pred vojno, bo najverneje delal po našem setvenem načrtu. Setveni načrt torej ni bavbav, ampak le kazipot našemu kmetu v prvem povojnem letu. Če ne bo sonce tako vztrajno pripekalo kot lani in kakor že sedaj škodo dela, bo setveni načrt v celoti uspel. Dežja pa še ne zna-mo delati, kar je pač velik naš nedostatek. Pa ga menda tudi reakcija ne zna.

Verujem v boljše čase. Misel mi uhaja k postelji izgarane kmetice, ki ji je muka izsesala iz slehernega vlakna njenega telesa poslednjo silo. Solza mi sili v oko. Globoko sem presunjen. Poljubljam koščeno roko, ki je z njo krepko vodila kmetijo skozi dolga leta in ki ni nikdar mirovala.

Tisoče delavnih rok usahnejo in omagajo od trdega kmečkega dela, celo življenje ne poznajo nobenega počitka, nobenega razvedrila. Zato vprezimo železne roke, da bomo človeške obvarovali! Železnega konja pred plug, strojno koso, strojne grablje, strojne vile, strojne cepi poženi-mo na delo. Bolje bodo živele kmečke matere, lažje bo življenje kmečke družine.

Starodrevni plug, lesen gredelj, okoren nož, nerodna plužnja, bodi pozdravljeni! Spoštujem te, kot spoštujem delovno roko. Toda izgubil si tekmo z železnim plugom, traktor te bo na pognal v breg in hrib. Prihaja nov čas, čas stroja. Zato verujem v boljše čase našega kmeta, ko bo vsa podobna mestu, ko kmečke roke ne bodo tako žuljave kot so bile in so še vedno.

Verujem v poštenje. Še se bohoti po naši deželi samopajnost, malomeščanska sebičnost, sovraštvo, nevoščljivost, medsebojno obračunavanje. To so razvade, ki jih je kapitalizem zapustil v dedščino delavcu in kmetu. Zlasti na vasi povzročajo ponekod neznošno življenje. Toda dobro bo zmagalo nad slabim, ko bo zgrajena nova družbena disciplina, novo družbeno življenje. Tedaj bo človek veljal le toliko, kolikor bo veljalo njegovo poštenje in delo njegovih rok. Naš čas je čas graditve nove družbe, ko človek ne bo izkoriščal človeka, ko bo človek človeku prijatelj ne pa volk, kot doslej.

Saj to ni mogoče; ti si idealist čisto zaslepljen, ki ne vidiš, kaj se godi okoli tebe. Vidiš samo svoj cilj, drugega pa nič. Drugi ljudje pa drugače mislijo. Tako mi govorijo. Sem idealist, kajti le ideja zmaguje. Toda nisem sanjač, ki bi obupan ob čaši vina na luno lajal in jo opeval, ko se mu pamet zamegli. Sem idealist garač z jasnimi pogledom v znani cilj z krepko uradno roko. Pozdravljen kmet v Beli Krajini, v sončni Vipavski, v ravnem Prekmurju, v štajerskih gorah in dolenskih zidanih, v kovčevskih gozdovih, v savinskih hmeljnih in vsepovsod po širni domovini, ki odobrava moje besede, ki si iste-ga duha in istih misli! Podaj mi žuljavo roko, da jo krepko stisnem, da bova prijatelja. Ti delaš z roko, jaz z umom. Ni razlike. Strnimo se vsi družno v krog! Še svet bomo sneli s tečajev, če bomo krepko popri-jeli. To pa zato, ker verujemo v vstajenje in v lepšo bodočnost delovnega ljudstva.

Povezan, v grob položen je bil naš kmet. Trenutno še ne čuti sleherni kmet velikega napredka, velikih koristi, ki mu jih obeta pa tudi prinaša bodočnost. Nič čudnega. Saj smo šele v začetku obnove. Poleg tega nam že drugič grozi suša. Izredne povojne razmere. Nihče mu v teh razmerah ne bi mogel nuditi nič boljšega. Vsega, kar bi rad kupil, primanjkuje, kar je pa na prodaj, je predrago, da bi lahko toliko kupil kolikor rabi. Vsekakor je bilo pred vojno več blaga. To drži. Toda našemu kmetovalcu se mora v bodoče goditi bolje, kot se mu je godilo nekoč. Ne smemo se zadovoljiti samo s tem, da dosežemo predvojno stanje. Ne. Doseči moramo in dosegli bomo, da se bo kmetovalec na vasi počutil kot v mestu meščan, da se bo obema godilo enako dobro. Veruj-te, kakor verujete, da pride za zimsko pomlad, da spomladi vse vstane in se vse prerodi! In sedaj je velika pomlad!—K. G.

Razni mali oglasi

GIRLS & WOMEN

for Laundry. Steady work. Shirt Pressers able to earn \$1.00 an hour.

Experience not necessary

STEVENS WET WASH LAUNDRY
3001 W. 51st Street

POLISHERS, BUFFERS, AND INSPECTORS

Top rates - Steady work

Day or Night Shifts

Apply

1430 W. Roosevelt Road

VETERANS FOR ON-THE-JOB-TRAINING as Bindery Apprentices. Govt. pays part. Excellent opportunity for young men to learn trade. Prefer high school grads. Age 24-30. See Mr. Carson. TALLMAN ROB-BINS & CO., 314 W. Superior.

FOUNDRY HELP

Floor Molding Flat Work. Day work rate and piece work rate. 5 day week. Apply:

E. A. BAUMBACH MFG. CO.

1812 S. Kilbourne Ave.

Crawford 4041

WOMEN

needed to learn soldering

Clean, steady work

5 day week

H. C. EVANS & CO.

1528 W. Adams Street

MEN TO AGE 45

BENCH ASSEMBLERS

Steady work. Good pay.

Ideal working conditions

Apply

PHOTO MATERIALS

58 E. 21st Street

DRIVERS, HELPERS, HIKERS

Best working conditions

Steady work - Northwest side

Highest pay

SPENCER COALS

4618 Belmont Ave.

OPERATORS AND PINKERS

on ladies' house cloaks. High pay

rate. Steady work. Free hospitali-

zation. Paid vacations. Apply at

once. H. HYMAN & CO.

236 S. Franklin Street

Attention

GIRLS AND WOMEN

FOR LIGHT ASSEMBLY WORK

Pleasant working conditions

Good wages

40 hour week

Permanent jobs with a future

APPLY NOW

DUDLEY LOCK

CORP.

570 W. Monroe Street

Razni mali oglasi

MOPPERS, JANITORS

from 5 PM-1 AM

JANITRESSES from 5:30 PM-11:30 PM. Top Wages. See Superintendent after 4:30 PM.—Old Colony Building, 407 S. Dearborn.

SEALY MATTRESS CO.

We need women for power machine, sewing, and light factory work. We will train you. Good starting salary. Paid vacation & bonus & good working conditions. We want women who want steady work. SEALY MATTRESS CO., 3140 W. Roosevelt.

SEALY MATTRESS CO. WANTS

MEN 18-50

who are looking for steady work. We will train you for a good trade in mattress or upholstery work. Good starting salary. Bonus & paid vacation. Apply SEALY MATTRESS CO., 3140 W. Roosevelt Rd.

COMBINATION

JANITOR & CARETAKER

for industrial firm. Lovely living quarters with all modern conveniences. 40-55 years old. Good salary. CHICAGO ELECTRIC CO. 1328 Cermak Rd. - Canal 2900

C-O-O-K

Experienced only; steady position; good wages; no housework; no laundry; own attractive room and radio. A very unusual opportunity.

Mary Queen of Heaven

Convent

5314 W. 24th Pl. Cicero

Olympic 4312

Ask for Sister Superior.

50 WOMEN

Light Factory Work

CAN EARN OVER \$1.00 PER HOUR

AFTER LEARNING

APPLY

MACKIE-LOVEJOY

Manufacturing Co.

1701 West 13th Street

Experienced

SALESGIRLS

for

YARD GOODS

CURTAINS

BED SPREADS

DRAPERIES

DOMESTICS

Good Pay Plus Commission

New store will open in business

district of 26th Street

Apply:

Whitehall Store, Inc.

3638 W. 26th Street

Ask for Mr. Steiner